

NAS GLAS

Uredništvo: Ljubljana, pokrajinska uprava oddel. za soc. politiko. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadoštno rankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev

:: za Slovenijo v Ljubljani. ::

Cena posamezne števil. 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsakega desetega,
dvajsetega in zadnjega v mesecu.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina . . . „ 20.—

Četrtna naročnina . . . „ 10.—

Za inozemstvo je dodati poštino.

Oglasi po ceniku.

Državna uprava in javni nameščenci.

Odlična beograjska revija »Srpski Književni Glasnik« priobčuje esej republikanskega političarja Jaše Prodanovića z naslovom »Zakon o činovnicima«, v katerem prikazuje našo državno upravo brez vseh olupšav in razkriva vzroke njene slabosti, a ti vzroki so njeni uslužbenci.

Kot prvo zlo naše državne uprave je po izvajanjih g. Prodanovića nje prenatrpanost z uradništvom, katero je država sama podpirala s tem, da je delala po principu: vsak, kdor je dovršil univerzo, ima pravico do državne službe. Na podlagi izvajanja tega principa so se polnili državni uradi in so postali kmalu prenatrpani. Drugo še večje zlo slabe državne uprave, je v tem, da je prenatrpana z nekvalificiranimi uradniki. O tem vzroku naše slabe uprave piše g. Prodanović takole: »Partijski, osebni in rodbinski vplivi ter pomanjkanje zakona, ki bi zahteval za državno službo kvalifikacije, so učinili, da je preplavila masa protežiranih, neizšolanih ljudi državne službe. Namesto, da bi zahtevali za izpraznjena uradniška mesta sposobne kandidate, so ustvarjali brez potrebe in na škodo države posebna mesta, da bi se »uhlebili« številni zaščitenci poedinih političnih strank.« In dalje: »Mnogo je bilo uradnikov, ki niso imeli drugega posla, kakor da so vsakega prvega v mesecu prejemali plačo. Mnogi niso imeli

ni stola, na katerem bi sedeli, kaj šele mize, pri kateri bi delali. Neki sodnik je prosil ministra, da imenuje, ako je količkaj mogoče, za njegovo sodišče tri pisare, a če ni mogoče treh, vsaj dva. Minister mu jih je postavil — štirinajst. Ko je sodnik sporočil, da je deset od njih popolnoma nepotrebnih, so teh deset premestili ali njemu so poslali drugih deset. V nekem srezu so bili izdatki finanjske uprave letno za Din. 50.000 višji nego celotni dohodki, ki jih je imela država v tem srezu.«

Prenatrpanost državne službe z uradniki ima mnoge zle posledice: obremenjuje državni proračun in sili k državnim posojilom ter slabi državni kredit; čim več je državnih nameščencev, tem manjši so njihovi prejemki, a nizki prejemki nameščencev so velika škoda za državo, ker moralno kvarijo nastavlence, čezmerno število nameščencev ima za posledico, da se malo in slabo dela. Vsi uradniki, ki imajo zaslobo v režimu, hitro napredujejo, ker imajo mnogo časa, da služijo političarjem, ker nimajo posla v državni službi. Ti protežiranci okužijo tudi ono uradništvo, ki ima voljo do dela in tudi to poizkuša, da z nepravilnim delom pridobi simpatije močnih. Tako se širi na vse strani korupcija. Da bi vsaj izgledalo na vzven, da je veliko število uradnikov upravičeno, so izmišljali vse polno nepotrebnih formalnosti. »Poedini akti«, tako pravi g. Prodanović »so romali od Poncija do Pilata in so počivali v pisarnah, so šli skozi mnogo rok, izgubljali se v nepristojnih

oddeljenjih in mnogi so zato proklinjali čas, ko so pričeli delati z državo. Njen moralni kredit je padel nižje kakor njena denarna sposobnost plačevanja. Samo v uradu, kjer sede desetorice inšpektorjev, se je moglo zgoditi, da so zašli računi narodnega gledališča v račune narodnega predstavništva; samo v strokah, kjer se drenjajo višji in nižji inšpektorji (ne da bi všteli še načelnike in njih podnačelnike), so se mogle dogajati pogoste tatvine poštne pošiljke in se je ukradla za tri dni brzojavka iz Šumadije v Beograd. A koliko škode in sramote je prineslo to, da je ležal akt o evakuaciji Baranje več tednov neprečit. Mi smo zemlja v kateri ne znači čas nič, v kateri najvišji predstavitelji oblasti odlagajo reševanje najbolj važnih in najbolj nujnih državnih vprašanj v nedogled.«

O nekvalificiranosti uradništva v naši državi pravi g. Prodanović: »V tem pogledu ni bila prejšnja Srbija na dobrem, a SHS je naravnost strašna. Nekoč so iz političnih razlogov kot nagrado imenovali poedine profesorje in predavatelje za okrožne načelnike ali pa jih kaznovali z nameščenjem za poštarske konduktarje. S temi kaznimi v državni službi so pač prestali, a ostale so nagrade za uradništvo v obliki imenovanj na višjem mestu, za katere niso bili kvalificirani. Šetanje uradnikov iz ministrstva v ministrstvo od posla do posla samo zaradi nepredovanja, je postalo stalen pojav v naši administraciji. V ministrstvo financ so prihajali na visoka me-

Zakon

o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih.

Če se državni uslužbenec oprosti kot nedolžen ali če se preiskava, uvedena zoper njega, ustavi, ako zasebni tožitelj odstopi od pregona zaradi dejni, ki se kaznujejo na prijavno tožbo, ali če nastopi zastaranje ali če se oprosti, ker ni zadostnih dokazov, sme disciplinsko sodišče zaradi disciplinskega postopanja skleniti, da ostani prestop na višjo stopnjo začasno ustavljen še nadalje.

Člen 51.

Število vseh službenih položajev se odreja s finančnim zakonom. Preko tega števila ne sme biti nihče postavljen. Nova zvanja se ustanavljajo z zakonom.

Člen 52.

Uradnike postavlja na položaje v glavnih skupinah vseh kategorij kralj na predlog pristojnega ministra, na položaje v ostalih skupinah in istotako vse ostale državne uslužbence pristojni minister, ki sme prenesti to pravico na svoje podrejene organe.

Člen 53.

Ko vstopi uradnik prvič v državno službo, pride praviloma v najnižjo skupino one kategorije, v kateri je njegova stroka, ter ne sme napredovati, dokler ne postane stalen.

V primeru člena 17. sme oni, ki se je odlikoval s svojim dotedanjim strokovnim delom, izjemoma vstopiti tudi v višjo skupino svoje stroke ter se sme oprostiti državnega strokovnega izpita, in sicer po povoljnem mnenju strokovnega sveta.

To velja tudi za one, ki vstopajo v državno službo po poslednjem odstavku člena 2.

Člen 54.

Za prestop iz pripravljalnih skupin se ustanavljajo državni strokovni izpiti. V pravilih o izpiti, ki jih predpišejo pristojni ministri, se odrede kraj in sestava izpraševalnih komisij, roki za pridobitev pravice do izpita in postopanje. Roki ne smejo biti nikoli daljši od treh let od dne vstopa v službo.

Poedine stroke smejo tudi za prestop iz drugih skupin predpisati državne strokovne izpite.

Člen 55.

Če ima uradnik višjo izobrazbo od one, ki se zahteva za stroko, v kateri je, se mu sme uvažiti ta višja izobrazba kot olajšava za opravljanje državnih strokovnih izpitov. Te olajšave se smejo dogločiti za vsako stroko s pravili o izpiti.

Člen 56.

Uradnik ne sme, četudi je opravil izpit, prestopiti v pomožno skupino iz pripravljalne, če ni prebil v njej do dne, ko je vstopil v službo, najmanj tri leta v službi, ki se mu šteje za napredovanje.

Člen 57.

Za vstop v nadaljnje skupine uradniških kategorij se odreja najmanjši roki, ki jih mora dovršiti uradnik od dne, ko vstopi v službo, in sicer:

v I. kategorijo:

za 7. skupino	5 let,
» 6. »	8 »
» 5. »	12 »

v II. kategorijo:

za 3. skupino	7 let,
» 2. »	12 »
» 1. »	15 »

v III. kategorijo:

za 2. skupino	9 let,
» 1. »	15 »

Roki, določeni za I. kategorijo, ne veljajo za one uradnike, ki smejo po ustavi ali drugem zakonu vstopiti v višje skupine tudi pred temi roki.

Člen 58.

Za vstop v skupini zvančnikov in služiteljev se odreja najmanjši roki, ki jih mora uslužbenec dovršiti od dne, ko stopi v službo, in sicer:

zvančnik:

za 2. skupino	7 let,
» 1. »	15 »

služitelj:

za 1. skupino	12 let,
-------------------------	---------

sta ljudje, ki niso imeli niti najosnovnejših pojmov o finančni vedi in ne prakse v državnih finančnih poslih. V ministrstvu socialne politike so zavzemali važna mesta uradniki, katerim je bil sam izraz »socialna politika« povsem tuj. Ali tudi v drugih ministrstvih ni bilo bolje.... Načelnik v nekem ministrstvu je zaprosil pri ministrstvu prosvete, da mu dovoli polagati izpit iz petega razreda gimnazije. Znan francoski izrek: »Moj sin je pripraven za vse, ni pa sposoben za nobeno stvar — on če postati poslanec«, se bi v državi SHS lahko uporabil za višje uradnike. Kar se pa tiče nižjih organov, je naravnost sramotno spominjati na vse primere nekvalificiranosti in nesposobnosti. Povsem preprosti, komaj pismeni seljaki so bili šefi finančne uprave, cestne snazilce čevljev so postavljali za policijske pisare, skralirani kavarnarji in propadli obrtniki so dobivali ukazne službe. Morda so mislili, da obstoji demokracija v tem: postavljati neuke in osiromašene ljudi v državno službo, namesto da bi se izvršile socialne reforme, ki bi omogočile dobrim obrtnikom, delavcem in trgovcem, da uspešno izvršujejo posle, za katere so usposobljeni.»

(Dalje prihodnjč.)

Kako sem služil v Beogradu.

Ko sem po prvih 6 tednih beogradske službe prišel v Slovenijo in so me prijatelji vprašali, kako je, sem dejal: »Ni nič slabše kakor sem pričakoval — pa tudi dosti boljše ne«. To izjavo moram sedaj popraviti, ker je nadalje službovanje bilo ugodnejše, kakor sem bil pričakoval.

V začetku v ministrstvu nisem imel ne dela, niti svoje mize. Ministrstva in vobče državna poslopja v Beogradu imajo skupni pogrešek, da so premajhna. Tako je v Beogradu 8 državnih srednjih šol, ki imajo skupaj nad 7000 srednješolcev t. j. za 2000 več kakor cela Slovenija, toda nobena teh srednjih šol nima toliko učilnic kakor razredov. Pomankanje prostorov je torej splošna beogradska bolezen. In vendar država nič ne zida. Za državne namene najemajo se privatne hiše, ki ne ustrezajo temu namenu, a požirajo ogromne najemnine. Ministrstvo socialne politike plačuje dnevno 2000 Din najemnine, za narodni muzej znaša najemnina 1000 Din dnevno, a poslopje obstoji iz samih nizkih sob, sobic, kuhinj, shramb itd. velike slike se niti ne morejo cele razgrniti.

Prostora torej ni bilo tudi v našem ministrstvu. Moral sem se boriti za prostor in delo. Da, tudi za delo. Trajalo je cele 4 mese-

ce predno sem dosegel, da so se vse slovenske prosvetne zadeve dostavljale meni. In še proti koncu je kakšen akt odšel drugo pot, da ni prišel v moje roke. Temu se ni čuditi. Skoro 4 leta je bilo ministrstvo brez stalnih prečanskih referentov. V ministrstvu jih niso pogrešali, iz pokrajin pa se tudi ni nikdo trgal za službo v ministrstvu. Vsak se je bal poziva v ministrstvo in je zahteval posebne dnevnice, katerih pa mu niso mogli dati, ker niso bile v zakonu utemeljene. Jaz sem šel v Beograd brezpogojno, brez posebnih dnevnice ali doklad, brez avansmaja — kot gimnazijski ravnatelj bil sem že prej na isti plačilni stopnji kakor pozneje kot inspektor v ministrstvu. Tudi stanovanje nisem dobil v Beogradu, temveč rodbino sem pustil v Sloveniji, sam pa sem šel v Beograd na delo z namenom, da hočem najprej s svojim delom dokazati, da sem koristen in potreben v ministrstvu, in še le potem hočem zahtevati, kar je potrebno za eksistenco.

To se mi je posrečilo v polni meri: ko sem po 9-mesečnem službovanju odhajal iz ministrstva, me minister ni hotel pustiti, dokler ne pride moj naslednik. »Niti eno uro ne morem in nočem biti brez slovenskega referenta,« je rekel. Tako sem se uveljavil. Tudi stanovanje bi bil dobil, minister sam se je toplo zavzel za to mojo zadevo.

In vendar sem odšel iz ministrstva? Da, odšel sem, toda ne kot obupan nezadovoljenec, temveč ločil sem se prijateljsko in vzel s seboj dobre vtise. Odšel sem deloma iz rodbinskih zdravstvenih oziror in ker sem smatral za svojo dolžnost, da kot edini strokovnjak z večletno tozadevno prakso sodelujem pri ustvaritvi in ureditvi novega važnega zavoda v naši mladi državi.

Po svojem odhodu iz ministrstva pišem te vrstice v informacijo ožjim stanovskim tovarišem in širjim uradniškim krogom. Nisem napravil vsega prav, toda errando discimus in iz mojih pogreškov naj se učijo drugi.

Pred vsem moram poudariti, da v Beograd naj gredo naši najboljši uradniki, najboljši po strokovni kvalifikaciji in po značaju, ljudje dobrega zdravlja, zlasti dobrih živcev in v trdnih gmotnih razmerah. Ne smejo pa priti tja z arogantno domišljavostjo, da so oni sami pojedli vso modrost, da v Beogradu nikdo ne zna in noče delati. Človek mora delati samo za stvar, ne za osebno zadovoljstvo, mora osebne uspehe žrtvovati stvarnim uspehom, ne sme siliti preveč v ospredje, temveč mora — zlasti od začetka — svoje reformne ideje sugerirati drugim, da jih udeležijo.

Nadalje slovenski uradniki v Beogradu niso samo zato, da rešujejo akte, temveč njihova naloga je medsebojno spoznavanje in približevanje med Srbi in Slovenci. Srbi, ki čitajo slovenske liste, so le izjeme. Zato je brezplodno zabavljanje naših listov čez razne upravne pogreške. To zabavljanje samo razburja in hujska našo slovensko javnost, ne prispeva pa k izboljšanju razmer. Naši slovenski uradniki v Beogradu morajo svoje srbske kolege in beograjsko občinstvo vobče poučiti o naših razmerah, zato morajo marsikatero urico žrtvovati za navidezno prazne razgovore, morajo iskati srbsko družbo, da se informirajo o njihovem mišljenju, njim pa pojasnijo naše stališče. Sodelovati morajo pri beogradskih listih, kar se tam objavi, to nekaj zaleže.

V tem oziru žalibog nisem vršil svoje naloge v polni meri. Iz ekonomičnih razlogov sem stanoval v Zemunu in s tem sem bil že odtrgan od beogradskega društva ter sem izgubil marsikatero ugodno priliko medsebojnega približevanja. To je v zvezi z gmotnim stališčem slovenskih uradnikov v Beogradu. S svojo plačo uradnik ne more izhajati nikjer, seveda tudi v Beogradu ne. Zato tudi ne more v društvo, kakor bi trebalo. Ako bi se bila naša država stopnjema razvijala, imeli bi od začetka avtonomne pokrajine, ki bi imele svoj budžet iz pokrajinskih doklad. Te pokrajine bi poslale svoje uradnike v centralne urade in bi tem uradnikom mogle zagotoviti pošteno eksistenco. To razvojno stopnjo smo preskočili in s tem tudi možnost takšne pokrajinske podpore za naše uradnike v Beogradu. O drugi možnosti podpore za slovenske uradnike v Beogradu mi je že pred 3 leti govoril ugleden slovenski podjetnik. Stavil je slovenskim industrijcem in trgovcem predlog, da postavijo v Beogradu veliko palačo, katere polovica bi služila kot hotel, druga polovica pa za stanovanja slovenskim uradnikom po zmerni ceni. S tem predlogom žalibog ni prodrlo. Ostane še samopomoč. Ako je za kakšno stroko nujno potreben slovenski uradnik v Beogradu — potrebni so v vseh strokah in ako ni samca ali drugega gmotno neodvisnega, pa naj naše organizacije dajo doklado dotičniku, vsaj toliko, da mu plačajo stanovanje. Posebno važno je, da imamo svoje zastopnike v vseh važnejših oddelkih finančnega ministrstva.

Kako pa izhajajo srbski uradniki v Beogradu? Na različne načine. Predvsem imajo stara stanovanja po ceni, nekateri svoje lastne, četudi skromne hišice. Nadalje si po-

Člen 59.

V roke, ki se zahtevajo za napredovanje po skupinah, se ne štejejo ona leta, ko je bil uslužbenec slabo ocenjen, in se ne šteje oni čas, za katerega mu je bilo napredovanje ustavljeno z disciplinsko razsodbo.

Člen 60.

V predpisih o organizaciji poedinih strok državne službe se odredi, katera služba in v koliki meri se šteje za napredovanje v stroki.

Člen 61.

Praviloma se jemljejo na izpraznjena mesta uradniki dotične stroke, če izpolnjujejo pogoje, ki se zahtevajo z zakonom. Samo če takih uradnikov ni, se sme vzeti tudi oseba iz druge stroke, ki ima zakonske pogoje, če pa niti takih ni, tudi oseba izvan državne službe, a po povoljni ceni strokovnega sveta.

Ali naj se vrši izbiranje iz celokupnega števila oseb dotične stroke ali pa naj se to omeji, bodisi teritorialno, bodisi po uradih, ali naj se popolnoma mesta z natečajem, to se predpiše z uredbami, ki se izdajo za vsako poedino stroko.

Člen 62.

Pri popolnjevanju izpraznjenih mest veljajo ta-le načela:

1.) Prvenstvo imajo kandidati, ki imajo največ svojstev, katera jih posebno usposablja za mesto, ki se popolnjuje. Pri tem je treba vpoštovati ne samo najboljšo letno oceno v poslednjih treh letih, nego tudi največjo strokovno in življensko izkušnost, značaj in izvestno posebno iz-

obrazbo. Pri kandidatih za začetniške položaje se opira prvenstvo na boljša šolska in strokovna izpričevala in na potrdila o dotedanjem občem vedenju.

2.) Ob enaki sposobnosti imajo prvenstvo oni, ki so služili že prej ali služili dalje časa v neposredno nižji skupini, potem oni, ki so služili ali dalje časa služili v skupini, nižje od te, ob enakosti tudi teh pogojev pa oni, ki so od dne, ko so vstopili v službo, dalje časa v službi, ki se jim šteje za napredovanje.

3.) Ob ostalih enakih pogojih imajo prvenstvo za položaje v glavnih skupinah centralnih uradov oni, ki so službovali izvesten čas v podrejenih uradih iste stroke; izmed teh pa imajo prvenstvo oni, ki so službovali ali pa dalje časa službovali v krajinah, kjer so življenske razmere posebno težavne, kar se označi z uredbo. Ti poslednji imajo ob enakih pogojih vobče prvenstvo za izpraznjena mesta v lažjih krajinah.

4.) Če so vsi ostali pogoji enaki, imajo prvenstvo vojni invalidi, med njimi pa oni, ki so ocenjeni za težke.

5.) Ko se odreja število strokovnega podmladka (začetnikov), je treba imeti v mislih, da se mora izvestno število mest v skupinah stalno popolnjevati z osebami, ki so zadobile pogoje za prestop iz nižje kategorije v višjo. To število odredi vsaka stroka zase.

6.) Pri sprejemu v začasno službo imajo prvenstvo oni, ki so zapustili službo zato, da odslu-

žijo rok pri vojski, če se v treh mesecih po odslužitvi prijavijo za službo.

Člen 63.

Iz stroke v stroko iste kategorije sme prestopiti uradnik samo, če se zahteva tudi za stroko, v katero vstopa, ista šolska izobrazba, ki se zahteva za stroko, iz katere izstopa.

Člen 64.

Prestopaje iz stroke v stroko iste kategorije, sme priti uradnik največ v ono skupino nove stroke, ki ustreza skupini, v kateri je bil, po svoji volji pa tudi v najbližjo nižjo skupino.

Če prestopi uradnik v skupino, za katero je pogoj tudi opravljeni državni strokovni izpit, mora predhodno opraviti ta izpit po predpisih stroke, v katero vstopa. Če je v stroki, iz katere izstopa, že opravil državni strokovni izpit, mora opraviti v novi stroki izpit samo iz onih predmetov, iz katerega ga ni opravil v prejšnji stroki.

Državnega strokovnega izpita v novi stroki sme pristojni minister po povoljnem mnenju strokovnega sveta izjemoma oprostiti onega uradnika, ki prestopa iz ene glavnih skupin svoje prejšnje stroke v eno izmed teh skupin nove stroke. S predpisi o ureditvi poedinih gran državne službe se določi, ali se dopušča ta oprostitev.

S temi določbami se ne izpreminjajo roki in tudi ne ostali pogoji, določeni za napredovanje v službi.

Uradnik, ki prestopi iz stroke v stroko, ne more napredovati v novi stroki, dokler ne dobi v njej letne ocene.

magajo na ta način, da sta mož in žena, včasih tudi sin in hčerka v državni službi in vsi skupaj vendar prvega prinesejo svoto, s katero se da živeti. Končno eksistirajo razni postranski zaslužki ali »zarade« — v mislih imam samo poštene zarade, n. pr. pisanje knjig in člankov, poraba prostih ur v privatnih podjetjih, izdelovanje raznih zakonskih predlogov in načrtov proti posebnem honorarju itd. Toda to so vse viri, ki se odpro še le po daljšem bivanju v Beogradu, marsikateri ne pride nikdar do njih. Ti postranski zaslužki pa absorbirajo človeka in ga vežejo na razne strani ter tako ovirajo razvoj uradniške organizacije. Napačno je mnenje, da Srbi nimajo smisla za organizacijo. Imajo ga in doživljajo tudi lepe primere kolegijskosti, ko se je tovariš s toplo besedo pri ministru samem možato zavzel za mene.

Res je, marsikaj se je zagrešilo v centrali, toda ni se zagrešilo v slabem namenu, temveč vsled nepoznanja razmer. Događa pa se tudi, da se upravni grehi delajo v pokrajinah, toda občinstvo naprti odgovornost Beogradu.

Po svojih izkušnjah o priliki službovanja v Beogradu moram reči: Krivo je, ako sedimo doma za pečjo in zabavljamo. S tem razmer ne popravimo. Abstinenca je najslabša politika. Idimo v Beograd in sodelujmo pri ureditvi države. Polagoma bomo se uveljavili, ako kaj veljamo; če nismo za nič, pa bomo itak propali in nas ne bo škoda!

F. Vajda.

Pragmatika.

Za Slovenijo je upravno sodišče v Celju. Prvič Celje ne premore vseh gran državne uprave in torej tudi pravdnika ne bo moglo postaviti. Drugič pa je disciplinarnih slučajev mnogo več, kakor laik domneva. Ne le, da imamo upravne grane, ki štejejo do tri in pol tisoč osebja (prosveta) — slučajji sami se kupijo! Saj ni, da bi se vsak moral privedi do konca ali zaključiti z obsodbo. Po členu 180. neposredni starešina izvrši, če izve za uslužbenčev disciplinarni pregrešek, le predhodno kratko preiskavo, vse drugo je stvar sodišča. Kdo bo v vseh teh pravihda tožil, kdo branil, in sicer poleg svojih uradnih poslov, ko med razmeroma majhnim številom uradnikov, ki jih Celje premore, ni ne izbire, ne izmene?

Da so se upravna sodišča ustanovila nad upravnimi oblastmi tudi še kot disciplinarne inštanice, je zmotno. Upravna sodišča sodijo o administrativnih sporih. Njih kompetenca je podana z administrativnim značajem stvari in nje spornostjo. Področje se je omejilo tako strogo zatégadelj, ker bi pri obilici in raznolikosti javnopravnih poslov tožbe rasle sodnikom čez glave. Že zakon od 17. maja 1922 je mislil na to, čl. 19. pravi, da so tožbe na upravna sodišča in državni svet nedopustne »v disciplinarnih stvareh, v kolikor ne bi bilo z zakonom odrejeno drugače«. Zdaj pa so upravna sodišča dobila kar vse disciplinarne posle, najbrž zaradi enostavnosti.

Laiku je lebdela pred očmi objektivnost postopanja, ki jo je hotel doseči s tem, da je izročil krivega uradnika pravici neodvisnih sodnikov. Laiku! Ni namreč znal, da je stvarnost dovolj zajamčena s tem, da grešnika tožijo, zagovarjajo in sodijo strokovni drugovi, s tem, da toženec stopi takorekoč v paralelogram sil, ki druga drugo drže in vežejo.

V.

En sam stavek čl. 95 me je spomnil še na en življenjski pogoj državnega uradništva, ki je pragmatika šla mimo njega prav tako nezmotno, kakor mimo diferenciacije po sposobnosti in mimo samosodstva. »Uporabljanje oblasti in položaja državnih uslužbencev v strankarske namene,« pravi čl. 95, »kakor tudi vplivanje starejšin na državne uslužbenke v ta namen se kaznuje, kot disciplinarni pregrešek po točki 2., 3. ali 4. čl. 165...« Kaj

dela ta stavek na tem mestu? Poglavje ima nadpis: Obče odredbe in govori o uslužbenčevih pravicah in dolžnostih. Pa ali niso našti disciplinarni pregreški v čl. 164 poglavja Disciplinski predpisi, kjer se prepoveduje »nemoralno in nedostojno vedenje v privatnem življenju« in se ta nemoralna še ilustrira »z opijanjem, pijančevanjem, potepanjem, kvartanjem«? Naštetihi je tam deset vrst glavnih disciplinarnih pregreškov — kdo jih ve še več? Zdi se, da je bila prilika tam, naštetih, če se že naštetih mora, kot enajsti zločin še strankarsko uradovanje.

Temeljni člen Občih odredb slove: »Uslužbenec se mora pokoriti ustavi in zakonom; službo mora izvrševati vestno, marljivo, nepristransko in nesebično, uvaževaje edino obče javne interese in izogibaje se vsemu, kar bi bilo na škodo službi, ki mu je poverjena.« Ali prepoved strankarskega uradovanja ne tiči že v tem členu expressis verbis?

Posebnost je v tem, da veličastni stavek o strankarjenju stoji med običnimi odredbami in zakonodajavcu ni prišel na misel tam, med disciplinarnimi predpisi, ko mu je domišljija slikala inferno uradniških grehot. In še je posebnost v tem, da ta stavek med običnimi odredbami stoji poleg temeljnega stavka o temeljnih dolžnostih, ki ga po smislu popolnoma, po besedah pa deloma obsega.

Ta-le pot je vedla do tega stavka: Uradnik je po naturi strankar. Če mu strankarjenje očitam med disciplinarnimi pregreški, kjer se prepoveduje kvartanje in druge brezbožnosti, se bo smejal. Kako pride naradni greh med nenaturne? Če stavek o strankarjenju skrijem v temeljno dogmo o nepristranskem izvrševanju dolžnosti, ga ne bo videl, ne umel. Postavimo ga torej posebej in na vidno mesto!

Da uradnik o uradniku tako ne misli, je jasno. Da neuradni ljudje o uradniku tako ne mislijo, je tudi na dlani. Tako more soditi o uradniku le politik, kakor je popisana miselnost pot zanj sploh tipična. Da uradnik, dokler živi, in najsi je najsijajnejši strankar, razlikuje na svoji uradni mizi »čiste« in »nečiste« akte, »čiste« in »nečiste« referate, strankarski politik ne ve in ne ve, kaj razlika pomeni. Ne ve, da je uradnik sicer strankar menda res po rojstvu, a pri delu, ki se nanj razume in ki ga drugi ne razumejo ne želi biti pod vplivom ali pritiskom teh drugih. Vsak uradnik je sodnik. Kdo, postavimo, v državoupravnem pravniku ne vidi sodnika, bi tudi upravnemu sodniku ne smel prisojati zdravništva. Že da more uradnik stranki pogledati v oči, ki vanj zaupa, že da more to zaupanje upravičiti, mu je tisto malo dela, ki nosi pečat njegove osebnosti, pa tudi njegove odgovornosti, kos lastnega bitja, rekel bi kri od krvi in zatégadelj sveto.

Tega člena ni nikoli koncipiral uradnik. Uradniku, in najsibo v zasebnem življenju še tako živahen strankar, je prepoved strankarjenja v službi obsežena že v stavku o splošnih dolžnostih. Le če bi jo izrazil moral, bi jo postavil pod disciplinarne pregreške.

Stvar je marveč taka, da so v pragmatiki iz l. 1923, v nje čl. 95, izvestni gospodje, ne uradnikom, temveč samim sebi napisali to-le opravičilo: »Uporabljanje oblasti in položaja državnih uslužbencev v strankarske namene kakor tudi vplivanje starejšin na državne uslužbenke v ta namen — smo povzročili mi. Sila razmer... itd. Poslej tega ne bomo delali več. V znak naše resne volje naj bo to tudi zapisano, proglašeno in objavljeno vsem in vsakomur, namreč v službeni pragmatiki, čl. 95.«

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik.

V zakonu o proračunskih dvanajstlinah za oktober, november in december 1923 je odrejen v členu 3. kraljevski vladi kredit Din. 200 milijonov, da uveljavi novi zakon o civilnih uradnikih

in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923. V členu 5. se zvišuje kredit po partiji 47 »za nezadostno prelozirane draginjske doklade, sodne in ostale doklade državnih uslužbencev« za Din 15 milijonov. V členu 14. se zvišuje kredit po partiji 726, poziciji 1, v proračunu ministrstva »za notranje posle za Din 41.960.000 za izplačevanje zvišane draginjske doklade orožnikom za čas od 1. avgusta do konca meseca decembra. 1923.

O redukciji na državnih železnicah v Bosni pišejo sarajevski listi: »Ne prihaja nam na um, da bi omalovaževali osebe, ki so zasedle mesta reduciranih železničarjev. Ali zaradi resnice moramo govoriti o tem, kaj da se dogaja in kako je naš promet od dne do dne bolj ogrožen. Od 62 reduciranih železničarskih uradnikov jih je 52 mladih, v starosti od 34 do 44 let; od teh so bili odpušteni nekateri s penzijo, drugi brez penzije. V službi so pa ostali stari, že izčrpani ljudje, ki niti ne znajo hrvaško. Po redukciji so pa sprejeli v službo nekaj novih ljudi, moških in ženskih, in to ljudi brez kvalifikacije. Pri sprejemu je bilo odločilno — osebno prijateljstvo. Kaj je posledica tega? Ko so spoznali šefi oddelkov, da zastajajo posli, so pričeli sklicevati seje in predlagati ministrstvu, da se prične z delom na akord, da naj dela uradništvo preko uradnih ur in da naj plačuje čezurno delo po 12, 10 in 8 dinarjev za uro. Kakšen smisel je imela potem ta vratolomna in blazna redukcija? Država izdaja denar kakor preje, samo da je sedaj služba otežkočena in da imamo družine, ki so izpostavljene bedi in stradanju. In dalje: imamo nove uslužbenke namesto prejšnjih in čezurno delo s honorarjem in vsled tega še večje izdatke za kurjavo in razsvetljavo. Ali je to štedenje?«

Dobro so naredili gospodje narodni poslanci, ker so si enostavno povišali dnevnice od 160 Din na 300 Din. Gospod finančni minister še črhnil ni o kritju. Kritje mora biti, saj državni uslužbenci lahko dalje stradajo, samo da se »ubogim« narodnim poslancem pomaga!

U Splitu odštampana je tablica koli godišnjih toli mesečnih prinaladnostih državnih službenika po zakonu o činovnicima i ostali državnim namještenicima građanskog reda od 31. julija 1923 broj 199. Služ. Novine. Ista se može dobiti kod Saveza državnih namještenika u Splitu uz cenu od 3 dinara po komadu. Tablice se mogu dobiti po želji tiskane latinicom ili cirilicom.

Opozorjamo, da se je tvrdka I. Maček, stara priznana kolidna trgovina z oblekami, preselila v poslopje Pokojninskega zвода na Aleksandrovi cesti št. 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BNK

Čevlje kupujte od domačih tovarov trdke Peter Kozina & Ko. z znamko »Peko«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno, Ljubljana, Breg 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Najcenejše stare in nove

PISALNE STROJE
kakor tudi vse potrebščine pri
L. Baraga
Ljubljana Ljubljana
ŠELENBURGOVA UL. 6/I
Mehanična delavnica (popravljalnica)

Perje in puh

C. J. HAMANN

Ljubljana, Mestni trg 8.

Priporočila se
modna trgovina

A. Šinkovic nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Trgovina in gostilna PETER STEPIČ

Spod. Šiška 256
se priporočila za obilen obisk.
Točijo se pristna domača vina;
gorka in mrzla jedila vedno
na razpolago.

Cene zmerne, postrežba točna!

Kunstek & Pleterski

Ljubljana, Vodnikov trg 5
priporočila v nakup usnje in
usnjate izdelke.

Članom Nabavljalne zadruge
javnih nameštencev popusti!

Priporočila se papirna trgovina

Ivan Gajšek

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

ki ima po zmernih cenah v zalogi pi-
sarniške, šolske in risalne potrebščine,
poslovne in trgovske knjige, bloke itd.

Razmnoževalne priprave.

Odon Koutny

orodje in tehnične potrebščine

Ljubljana, Kolodvorska ulica 28.

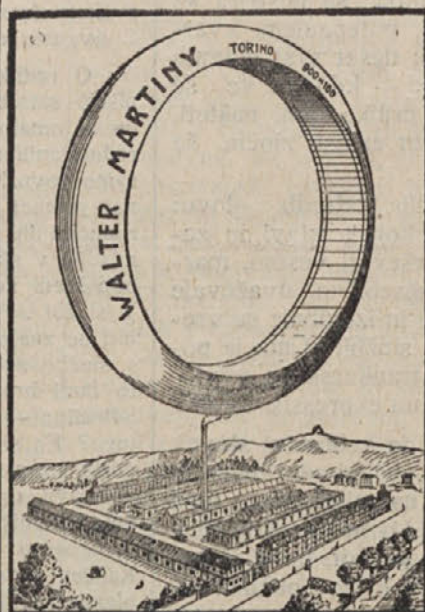
Modno blago, perilo in po-
trebščine za šivilje in kro-
jače priporočila tvrdka

A. Persche

Ljubljana, Pred škofijo 21.

„SVETLA“ d. d.

Telefon 588
LJUBLJANA BEOGRAD

Tovarniška zaloga polnogu-
mijastih obročev. — Velika
zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

Najboljše peči sedanjosti so

Luc-ove peči

Prosimo zahtevajte podpise!

Glavna zaloga za Slovenijo

F. P. Vidic & Komp.

zaloga stavbenega materijala

Ljubljana

Prešernova ulica

Ljubljana.

Manufakturna modna trgovina

:- JANKO ČEŠNIK :-

Lingarjeva ul.

LJUBLJANA

Stritarjeva ul.

Priporočila pri nakupu svojo lepo zalogo jesen-
skih in zimskih novosti za gospe in gospode.
PO ZMERNI NIZKI CENI!

Za nakup manufakturnega blaga se priporočila tvrdka

R. Miklauc Ljubljana

Lingarjeva ulica — Pred škofijo št. 3.

V zalogi se vedno nahaja velika izbira volnenega, suknenega in
perilnega blaga za obleke, bela tkanina za perilo in postelje izvr-
stne kakovosti, cvilih za žimnice, garniture, šivane in flanelaste odeje,
srajce, predpasnike, nogavice itd.

Prijazna postrežba in znane ugodne cene.

Tovariši!

Priporočila se Vam trgovina s papirjem,
pisarniški in šolski potrebščini

Karol Till,

Ljubljana, Kongresni trg št. 8.
(lastnik Gruber in Pokovec).

Prvovrstno blago in zmerne cene.

I. Krivic

špecerija,

Franciška ul. 10.

priporočila se cenj. občinstvu pri nabav,
barv za obleko in volno, bencin, Ber-
tan zoper stenice, Garantol za vlaganje
jajec, gobe za umivanje, Kalodont,
krtiče vseh vrst, kislina solna in žve-
plena, muholovke, mrčesni prašek,
naftalin, oblati za peciva, oglje, žim-
nata omela, pralni praški: Kontent,
Persil, Ženska hvala, podnožniki:
konopneni, leseni in slamnati, salmijak,
cvet in sol za elemente, Strobil za
snaženje slamnika, Syndetikon lepilo,
sponke za perilo, Panatol za pokonča-
vanje ščurkov, tepači, zdravilni vrelec
radenski in rogaški, grenčica Fran
Josip, voščilo za parkete in žganja
konjak, rum.

Barva, kemično čisti in
pere vse tovarna

Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4-6.

Priporočila se za nakup vseh
pisarniških in šolskih potrebščin
tvrdka

M. Tičar, Ljubljana.

A. & E. Skaberne

Ljubljana.

Manufakturna in modna
veletrgovina.

Solidno blago.

Nizke cene.

JOSIP OLUP

Trgovina z manufakturnim blagom in z
oblekami domačega izdelka.

Ljubljana.

Stari trg št. 2. in
gostilna pod Trančo.

Toči pristna dolenska in štajerska vina.
Preskrbljeno za mrzla in gorka jedila.

Velika izbira otroških vozi-
čkov, dvokoles in šivalnih
strojev po ceni.

F. Batjel, Ljubljana, Stari trg 28.

Sprejemajo se v polno popravo za emajliranje z
ognjem in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički
šivalni in razni stroji.

„TRIBUNA“

Tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
Ljubljana, Karlovska cesta 4. — Zvonarska ulica 1.

Iv. Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2

šivalni stroji

izborna konstrukcija
in elegantna izvršitev
iz tovarne v Lincu
Ustanovljena l. 1867
Vezanje poučuje brezplačno
Posamezni deli kolesni
šivalnih strojev.
10 letna garancija!

Pisalni stroji „Adler“

Centri zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
Barkopp, Styria, Wallenrad.

Začasno znižane cene.

Naznanilo o preselitvi.

Viljudno naznanjam, da se je moja trgovina

preselila

J. MAČEK

največja zaloga oblek za gospode in otroke

„ALEKSANDROVIĆI“ l. št. 3 l. št. 12

v hišo Pokojniškega zavoda

in se priporočam konjnim odjemalcem in slavnemu občinstvu
za nadaljnjo naklonjenost v zadovoljstvo najsolidnejše potrebe.

P. n. Konečno se nam je posrečilo, uvažati neposredno
od prve in največje ameriške tovarne hranil.

Wrigleyjeve žvečilne gumi bonbone (Chewing gum)

Z žvečenjem teh prvovrstnih originalnih ameriških gumi
bonbonov Wrigley si prihranite mnogo denarja in do-
sežete sledeče učinke: Pospešuje prebavo. Odstrani žej.
Odstrani slabi voni. Ščiti tele pred utrudljivostjo
in zaspanostjo. Varuje zob pred gnilobo in jih obdrži
zdrave. Pospešuje slino. Prihrani se alkohol in tobak.
V službi ni dovoljeno kaditi in so torej najboljše nadome-
stilo „Wrigleyjevi žvečilni gumi bonboni“.

Dobi se povsod in pri
generalnem zastopstvu
Drogerija

„Adrija“

Ljubljana, Selenburgova ul. 5.